

פתח דבר:

ביום 18 ביוני 2023 נשלח ליו"ר דירקטוריון הדואר, מר מישאל וקנין, מכתב הזמנה לשימוע בעניין העברתו מכהונתו. למעשה לא מדובר בשימוע, אלא לכל היותר בשימוע למראית עין בלבד. כפי שצוין גם במכתבו של שר התקשורת שצורף כנספח לשימוע, החלטתו של שר התקשורת להדיח את יו"ר הדירקטוריון התקבלה לכל המאוחר כבר ביום 14 במרץ 2023.

מדובר בהדחה פוליטית מובהקת, ושר התקשורת מנהל את הליך ההדחה בניגוד מוחלט לעקרונות היסוד ולכללי המשפט המנהלי. החלטתו של השר להדיח את יו"ר הדירקטוריון רצופה פגמים מהותיים היורדים לשורש העניין, הן במישור הסמכות, הן במישור ההליך והן מבחינת תוכן ההחלטה.

הליך השימוע הוא לפיכך הליך פיקטיבי, שאינו עומד בתנאים הבסיסיים שנקבעו במשפט המנהלי, ומטרתו היחידה של ההליך המדומה היא להסוות את הסיבות הפוליטיות להדחת יו"ר הדירקטוריון.

יו"ר הדירקטוריון נכנס לתפקידו ביום 23 בפברואר 2022, כמינוי מקצועי, מתוך שאיפה ונכונות לסייע בהצלת החברה, שעמדה על סף חדלות פירעון. יו"ר הדירקטוריון ומנכ"ל החברה הובילו את הליך ההבראה בצורה מוצלחת תוך זמן קצר. לצורך הליך ההבראה, הנהלת החברה בראשות יו"ר הדירקטוריון הצליחה להעלות את החברה למסלול רווחי ולתקן כשלים שורשיים שאפיינו את החברה בעבר והובילו אותה למשבר מתמשך: תרבות פוליטית רקובה שפשתה בחברה במשך שנים, מינויים פסולים, והעדפת אינטרסים של מקורבים פוליטיים על פני טובת החברה.

כל טענותיו של השר במכתב אינן עומדות במבחן המציאות ונסתרות בנקל – הן על ידי העובדות והן על ידי גורמי המקצוע, ובהם שר האוצר ומנכ"ל משרדו, ראש אגף התקציבים במשרד האוצר, החשב הכללי של מדינת ישראל ומנהלת רשות החברות הממשלתיות. טענותיו של השר נסתרות גם מתוך תצהירו של מי שכיהן בתקופה הרלוונטית כמנכ"ל משרד האוצר, מר רם בלינקוב, אשר הוביל מטעם המדינה את המשא ומתן על תוכנית ההבראה של החברה.

שר התקשורת לא נפגש מעולם עם יו"ר הדירקטוריון כדי להציג לו את הטענות, לבקש ממנו הבהרות או להציג את עמדתו העניינית לגבי ניהול החברה. רק לאחר שהשר החליט להדיח את יו"ר הדירקטוריון, ורק לאחר התפתחות פוליטית שאפשרה לו לנסות להוציא אל הפועל את ההדחה הבלתי חוקית, השר החל לבקש "נתונים", שבהם בחר לעשות שימוש מגמתי ומטעה כדי לנסות להציג את הצלחותיה של החברה בתקופה האחרונה ככישלונות.

כבר בפגישה הראשונה עם יו"ר הדירקטוריון, הצהיר השר על החלטתו להדיח את יו"ר הדירקטוריון. עד לאחר להחלטת ההדחה השר לא התעניין בפעילות החברה, באתגרים העומדים בפניה או בהישגיה. עד לאחר שנשלח מכתב השימוע, השר התעלם מהזמנת היו"ר והמנכ"ל לבוא ולבקר בחברה, אף שהוזמן באופן רשמי כבר בפברואר 2023. גם במשבר הסייבר שנגרם לחברה בחודש אפריל 2023, כתוצאה מתקיפת סייבר על ידי "גורם מעצמתי" (כפי שהגדירה זאת רשות הסייבר הלאומית), השר אפילו לא יצר קשר כלשהו עם הנהלת החברה כדי לסייע במשבר.

כל טענותיו של השר נגד הנהלת החברה שגויות מיסודן. חלק מהטענות מבוססות על נתונים מוטעים שהוצגו בצורה מטעה, וטענות אחרות נסתרות בבירור מנתונים אובייקטיביים. בכל המקרים, לא מדובר בנתונים שאפשר לפרשם בדרכים שונות, אלא בטענות שחוטאות בצורה מובהקת, וכאמור מבטאות ניסיון פסול להסוות את הנימוקים הפוליטיים הברורים העומדים בבסיס ההחלטה להדיח את יו"ר הדירקטוריון.

התגובה המלאה מתייחסת לכלל הטענות שהובאו על ידי שר התקשורת, ומפריכה את כולן בצירוף נתונים, עובדות והתייחסויות רלוונטיות מצד גורמי המקצוע. עיקרי הדברים מובאים מטה.

מדדי שירות:

טיעון מרכזי במכתבו של השר הוא שהדירקטוריון אינו פועל לשיפור השירות לציבור. בפועל, בניגוד מוחלט לטענת השר, בשנה האחרונה נעשו בדואר תהליכים משמעותיים שכבר נשאו פירות והביאו לשיפור ברמת השירות. הנהלת החברה הנוכחית, בראשות יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל, סימנה את תחום השירות כאחד האתגרים המרכזיים של החברה, וקידמה תהליכים ארוכי טווח בכדי ליצור את התשתיות, המיומנויות והתהליכים המקובלים בארגוני שירות מובילים – זאת במקביל לשורה של צעדים מיידיים על מנת לחולל מהפך ברמת השירות בחברה.

בין היתר, בשנה האחרונה הוקם אגף המטפל במדיניות ובמניעה של תקלות שירות, הנהלת החברה עוקבת אחרי רמת השירות באופן הדוק, והתוצאות בשטח מוכיחות שיפור ניכר שנמדד באופן אובייקטיבי. רק לאחרונה, פרסם מבקר המדינה את דו"ח נציבות תלונות הציבור לשנת 2022, שמציג ירידה חדה של 32% בכמות התלונות שהוגשו נגד הדואר בשנת 2022 בהשוואה לשנת 2021. השיפור מתבטא גם בבחינת שיעור התלונות המוצדקות, שביחס אליו חלה ירידה של כ-10%.

בנוסף, במספר תלונות הציבור שהועברו ממשרד התקשורת נרשמה ירידה של כ-17% בין חודש ינואר לחודש מאי בשנת 2023 לעומת התקופה המקבילה בשנת 2022. הדואר עומד כיום (בניגוד לעבר) בתנאי הרישיון ביחס לזמני המתנת הלקוחות בתור, כאשר הזמן הממוצע להמתנה בתור הוא 10 דקות (בהתאם לאופן המדידה ברישיון). מדובר בשיפור במדד זמני ההמתנה בשנת 2022 (שאליה שר התקשורת התייחס כ"שנת שפל בשירות") בהשוואה לשנת 2021. זאת, אף לאחר פרישה משמעותית של עובדים במסגרת הליך ההבראה ולאחר צמצום מספר הסניפים.

רשות החברות היטיבה להדגיש במכתבה את מגמת השיפור במתן השירות מאז כניסת יו"ר הדירקטוריון לתפקידו:

"בפרק הזמן הקצר שחלף מאז תיקוני החקיקה והענקת הרישיון החדש ובהתחשב במגבלות השונות, הדירקטוריון פעל וממשיך לפעול לשיפור השירות – כמו גם לשיפור כלל ההיבטים העסקיים בפעילות החברה. ליו"ר הדירקטוריון – אשר מכהן בתפקידו מזה כשנה וארבעה חודשים – חלק חשוב במאמצים אלה בתקופה משמעותית וקריטית זו."

קידום מהיר של הסכמי ההבראה:

אחד מהישגיה המשמעותיים ביותר של צמרת החברה בתקופת כהונתו של יו"ר הדירקטוריון, הוא קידום מהיר של החתימה על הסכמי הבראה, אשר להם חשיבות עצומה לעתיד החברה. למרות זאת, גם בנושא זה השר מנסה להכפיש את הנהלת החברה, למרות הישגיה המרשימים. יו"ר הדירקטוריון והנהלת החברה הצליחו תוך חודשים בודדים להביא את כל הגורמים המעורבים להסכמה על תוכנית הבראה ולסיכומים בין כלל הגורמים הרלוונטיים: האוצר, משרד התקשורת, ארגון העובדים, ההסתדרות, המערכת הבנקאית ועוד. ההליך הסבוך של משא ומתן וחתימה על הסכמי ההבראה היה מהיר ויעיל בצורה יוצאת דופן, ולתגובה זו מצורף תצהירו של מנכ"ל משרד האוצר בתקופת המשא ומתן, מר רם בלינקוב, שמפריך לחלוטין את טענותיו של השר:

"מאז כניסתו לתפקידו הוא [יו"ר הדירקטוריון] נקט יוזמה לקידום תהליך ההבראה של הדואר [...]. זמן קצר לאחר כניסתו לתפקיד, זיהה יו"ר הדירקטוריון את הבעיות במצבו של הדואר ופעל במהירות וביעילות כדי ליזום הליך הבראה, ולשם כך החל תוך זמן קצר משא ומתן מול כלל הגורמים הרלוונטיים [...]"

דירקטוריון הדואר, בראשותו של היו"ר, פעל בצורה ראויה ועשה ככל יכולתו כדי לקדם את הליך ההבראה ואת החתימה על הסכמי המימון בפרק זמן קצר ביחס לתהליכים כאלו ככל הניתן. מדובר במערכת מורכבת של הסכמים, הכוללת, בין היתר פרישה של מספר רב של עובדים. בשים לב לכך, הליך המשא ומתן והחתימה על הסכמים דווקא בולט לחיוב במהירותו, גם בהשוואה להסכמים בסדרי גודל ומורכבות דומים.

כבר במקביל לתהליכי המשא ומתן, החברה פעלה לקידום הליך ההבראה באופן מיידי. לא רק שדירקטוריון החברה לא עיכב את התקדמות ההסכמים, הדירקטוריון, בראשות היו"ר, אף פעל לאשר ללא דיחוי כל שלב וכל החלטת ביניים שנדרשה."

גם מנהלת רשות החברות הממשלתיות הבהירה כי לא חל עיכוב כלשהו בהליכי המו"מ לקראת הסכם המימון:

"אני לא סבורה שהיה עיכוב בהליכי המשא ומתן לקראת ההתקשרות בהסכם המימון [...] התקופה המדוברת אינה תקופה ארוכה לגיבוש הסכמים מורכבים מסוג זה, ולא ראיתי כל אינדיקציה לכך שיו"ר הדירקטוריון לא פעל בצורה נמרצת מספיק בהליכים מורכבים אלה".

מעבר לרווחיות וצמיחה בהכנסות:

בניסיון לטשטש את העובדה שלאחר 3 שנות הפסדי עתק הרבעון הראשון לשנת 2023 הסתיים ברווח, השר ניסה לטעון לירידה בהכנסות החברה בשנת 2022. גם זו הטעיה מגמתית. ראשית, השר הציג את הירידה בהכנסות באופן מגמתי ומטעה, "בנטרול" הכנסות מפיקדונות. שנית, השר התמקד בסעיף ההכנסות, למרות שאחת מבעיות היסוד של החברה הייתה סעיפי הכנסות הפסדיים שהעמיקו את מצוקתה של החברה במשך שנים. שלישית, גם בבחינת הכנסות החברה, השר מתעלם מהעובדה שלאחר שנים ארוכות של ירידה בהכנסות החברה, ברבעון הראשון לשנת 2023 (כשנה לאחר שיו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל נכנסו לתפקידם) חלה תפנית והחברה הציגה גידול בהכנסות, שעלו בכ-70 מיליון ש"ח בהשוואה לרבעון הקודם. הגידול בהכנסות הוא תוצאה ישירה של תכנית ההבראה שהובילה הנהלת החברה, והוא צפוי להימשך ברבעונים הבאים של שנת 2023.

את שנת 2021 סיים הדואר בהפסדים בסכום של כ-175 מיליון ש"ח, ובדו"ח השנתי נרשמה הערת עסק חי. ב-23 בפברואר 2022 נכנס לתפקידו יו"ר הדירקטוריון, ובחודש יוני 2022 נכנס לתפקידו המנכ"ל הנוכחי, מר דוד לרון. בהמשך לכך חלו שינויים נוספים בהנהלת החברה, וכתוצאה מצעדים נמרצים של ההנהלה החדשה, שכללו תוכנית עבודה מדויקת ומסודרת, חל מהפך במצבו של הדואר. בתוך זמן קצר הוסרה הערת העסק החי, יושמו חלקים רבים בתוכנית ההבראה, והדואר עבר מהפסדי עתק לרווח משמעותי של 23 מיליון ש"ח.

רשות החברות הממשלתיות ציינה בהקשר זה כי: "בשנת 2022 הוסרה מדוח רואה החשבון המבקר של החברה הערת העסק החי, ויוצבה מערכת המימון החיצוני של החברה אשר עמדה עד לאחרונה בסכנה של דרישת פירעון מיידי. אלה שינויים משמעותיים שהתרחשו תוך זמן קצר יחסית, אשר בגינם ראוייה הנהלת החברה – בראשות יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל – להערכה רבה" [ההדגשה במקור].

בניגוד לניסיון השר לגמד ולטשטש את ההישג המשמעותי, הרווח שהושג ברבעון הראשון של שנת 2023 הושג בעיקר באמצעות ייעול תהליכי עבודה ופיתוח עסקי, כתוצאה ישירה של החלטות ההנהלה. עליית הריבית אכן תרמה לשיפור ההכנסות של בנק הדואר, ואולם, לעליית הריבית היה אפקט חיובי משמעותי גם משום ששיפור וייעול השירות הובילו להגדלת היקף הפיקדונות ומספר החשבונות שהציבור מחזיק בבנק הדואר. במקביל, לעליית הריבית היו גם השפעות שליליות על החברה. לאור התנהלות הדואר בשנים האחרונות, החברה נאלצה ליטול התחייבויות אשראי משמעותיות מהבנקים המממנים. בהתאם, עליית הריבית השפיעה גם על הוצאות משמעותיות בהחזרי הריבית (בהיקף של מיליוני ש"ח), ולכן עליית הריבית כשלעצמה לא יכולה להסביר את רווחי הרבעון הראשון.

תחום הסחר המקוון:

השר טען במכתבו גם לכשלים ובעיות בהתנהלות החברה וההנהלה בתחום הסחר המקוון. גם בהקשר זה המציאות היא הפוכה לחלוטין. הנהלת החברה, בראשות יו"ר הדירקטוריון, דנה בנושא באופן מעמיק, קיבלה החלטות אסטרטגיות והובילה לשיפור ניכר בסחר המקוון.

בהשוואה לתקופה המקבילה, הירידה בהכנסות החברה בתחום זה צומצמה ב-75%: מירידה של 12% בהכנסות הדואר מסחר מקוון בהשוואה בין הרבעון הראשון של שנת 2021 לרבעון המקביל בשנת 2022, החברה עברה לירידה של 3% בלבד בהשוואה בין הרבעון הראשון של שנת 2022 לרבעון הראשון של שנת 2023. כלומר, התוצאה העסקית ברבעון הראשון של 2023 טובה לאין ערוך מזו של הרבעון המקביל בשנה הקודמת, בניגוד מוחלט לטענתו של השר.

ביחס לרמת השירות בתחום הסחר המקוון, שר התקשורת הציג את הנתון של 64% תלונות במוקד בגין סחר מקוון כנתון שמעיד על רמת שירות לקויה. בפועל, מדובר בהיקף של כ-213 אלף תלונות, מתוך 40 מיליון חבילות שבהן הדואר טיפל בשנת 2022, כלומר אחוז תלונות זעום (0.5%) ביחס לכל המשלוחים שטופלו באותה שנה. זהו נתון סביר בהחלט בענף המשלוחים.

עוד ציין השר כי "תחום הסחר המקוון בכללותו נמצא בצמיחה בעולם כולו ובישראל בפרט, צמיחה שכאילו דיילגה על חברת הדואר ללא התייחסות מצד דירקטוריון החברה בראשותך".

גם טענה זו איננה נכונה. למעשה, לאחר עלייה חדה בשנים האחרונות, ובפרט בתקופת הקורונה, לאחרונה ניכרת האטה בתחום המסחר המקוון בארץ ובעולם. לדוגמה, בדו"ח הרבעון הראשון לשנת 2023 של ענקית הסחר המקוון Salesforce, הוצגה ירידה של 7% במחיר סל קניה ביחס לרבעון המקביל אשתקד. למרות זאת, הירידה בתחום הסחר המקוון בדואר עומדת על 3% בלבד.

אם לא די בכך ששר התקשורת מציג נתונים שגויים לגבי הישגי החברה בתחום הסחר המקוון, הרי **שבתקופה האחרונה משרד התקשורת עצמו פוגע באופן ישיר בקידום השירות הניתן על ידי הדואר בתחום זה.**

בתקופה האחרונה קיים גידול בהזמנות מוצרים שהוזמנו בסחר מקוון ודורשים את בדיקת נציגי משרד התקשורת (למשל רחפנים ומצלמות אבטחה). למרות הגידול המשמעותי, המשרד לא שיפר את תדירות ההגעה של נציגיו למרכז המיין. כתוצאה מכך נוצר עיכוב משמעותי של שבועות בשליחת המוצרים ללקוחות. הדבר מוביל לפניות רבות לשירות הלקוחות, פניות מצד שולחי ההזמנות (בהם אתרי סחר ומינהלי דואר מחוץ לארץ), וכן יוצר מגבלות שמקשות על תפעולו השוטף של מרכז המיין. כלומר, בפועל, התנהלות זו של משרד התקשורת תורמת לפניות רבות בטענה לשירות לקוי. המשרד מתעלם מפניות של הדואר כדי לשפר את רמת השירות, ולאחר כל זאת – השר משתמש בטענה מופרכת לרמת שירות נמוכה בתחום כעילה להדחתו של יו"ר דירקטוריון הדואר.

סגירת יחידות דואר:

שר התקשורת טען במכתבו כי דירקטוריון הדואר לא התווה מדיניות ולא קבע אמות מידה לסגירת יחידות דואר. זוהי טענה מופרכת משום שאמות המידה לסגירת סניפים נקבעו במפורש ברישיון שנחתם על ידי שר התקשורת עצמו. זאת ועוד, הרישיון הוא תוצר של דיונים מעמיקים ומדיניות של משרד התקשורת. בין היתר, נושא פריסת יחידות הדואר נבחן על ידי ועדה מקצועית מטעם משרד התקשורת – ועדת רוזן. הוועדה הגיעה למסקנה כי יש לצמצם את מספר יחידות הדואר ולהתאים את היצע יחידות הדואר לביקוש היורד לשירותי דואר מסורתי, והמלצות הוועדה אומצו על ידי משרד התקשורת.

בהמשך לכך, ההחלטה על צמצום פריסת יחידות הדואר התקבלה לא רק בהתאם לתנאי הרישיון שהשר עצמו אישר, אלא גם בתיאום מלא עם שר התקשורת ואנשי משרדו. ערב חתימתו של השר על הרישיון ולצורך כך, העבירה החברה לשר התקשורת, לבקשתו, רשימה של יחידות דואר הצפויות להיסגר במהלך שנת 2023. משרד התקשורת העביר הערות על הרשימה שנשלחה, ולכלל ההערות ניתן מענה הולם, כך שלמעשה השר אישר לא רק את הרישיון שקובע את התנאים לפריסה מחדש של יחידות הדואר, אלא השר אף אישר באופן קונקרטי את רשימת יחידות הדואר שייסגרו. כל טענותיו המאוחרות של השר בנושא זה, בתקשורת ובשימוע, הן לפיכך חסרות יסוד.

לפי תנאי הרישיון ניתן היה לסגור 200 יחידות דואר. לפי תכנית העבודה השנתית, שאף הוצגה לשר ולאנשי משרדו ביום 1 בפברואר 2023, היו אמורות להיסגר השנה 91 יחידות דואר. למרות זאת, לאור בדיקה פרטנית שביצעה החברה בנוגע להשפעה של סגירת יחידות, ולאור השיפור יוצא הדופן בתוצאות העסקיות של החברה, הנהלת החברה החליטה בשלב זה להאט את קצב הסגירה של יחידות הדואר ולסגור רק כמחצית מיחידות הדואר שנועדו להיסגר (55 סניפים) ולהשאיר בשלב זה עשרות יחידות דואר פעילות.

פיתוח בנק הדואר ועדכון תעריפים/עמלות

בניגוד לטענת השר, דירקטוריון החברה ביצע מעקב שוטף אחר פעילות בנק הדואר. בתחום השירות ללקוח נערכת ביקורת שוטפת אחר זמני ההמתנה במוקד הבנק, בחודשים מרץ ואפריל 2022 נדון בדירקטוריון גם נושא איחוד מערך מערכות המידע ושירות הלקוחות. תשומת הלב והמעקב של הנהלת החברה נשאו פרי, ואכן בשנה האחרונה בנק הדואר עמד ביעדים שהוצבו. בפן הפיננסי, הדירקטוריון דן בכל רבעון בדוחות הכספיים סולו של בנק הדואר, מתקבלות החלטות נפרדות לגבי בנק הדואר. במהלך חודש יוני 2023 אף אושרה בדירקטוריון תכנית אסטרטגית אשר גובשה במשך מספר חודשים, ובניגוד מוחלט לטענתו של השר, בנק הדואר הוגדר בתכנית כאחד משני מנועי הצמיחה של החברה.

כל תחומי הפעילות של בנק הדואר נמצאים בשנה האחרונה בתנופה משמעותית. במסגרת הליכי ההתייעלות של בנק הדואר נערכו צעדים משמעותיים, ובין היתר: מונו מנהלים בכירים בעלי רקע וניסיון במגזר הפרטי והבנקאי; בנק הדואר עבר תמחור חדש, השיק כרטיס בנקאי חדש ומשופר, ותהליכי השיפור הובילו גם לגידול במספר הלקוחות; הוטמעו מערכות מחשוב וטלפון חדשות; בוצעו השקעות עודפות בתשתיות ומערכות מידע של בנק הדואר שהובילו ויובילו לפיתוח וגידול ברווחיות.

במסגרת תוכנית ההבראה, קבע משרד התקשורת באמצעות תיקון תקנות הדואר בחודש נובמבר 2022 (על ידי שר התקשורת הקודם) וברישיון החדש (עליו חתום השר הנוכחי) כללים חדשים, כדי לצמצם את תופעת השירות ההפסדי של הדואר. בכך אין פסול, והדבר מתחייב ממהותו של הדואר כחברה עסקית וכחברה ממשלתית (סעיף 4 לחוק החברות הממשלתיות). מכל מקום, גם כיום העמלות בדואר נמוכות בהשוואה לגופים פיננסיים אחרים.

לאחר שבעבר השירותים תומחרו בחסר באופן שתרם להתדרדרות החברה, לאחרונה הדואר החל לגבות תעריפים המשקפים את עלויות מתן השירותים. שינויי התעריף בוצעו בהתאם לכללים שנקבעו על ידי הממשלה, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, כחלק מתוכנית ההבראה של החברה. מכל מקום, גם כיום העמלות בדואר נמוכות בהשוואה לגופים פיננסיים אחרים.

לאור זאת, ברור שכל טענה בנושא העמלות אינה יכולה להיזקק לחובת הדירקטוריון או לחובת יו"ר הדירקטוריון. טענה שלפיה החברה "בחרה לייקר חלק מתעריפי השירות בבנק הדואר" היא טענה שאין לה מקום במסגרת שימוע שנועד להוכיח כביכול פגמים בהתנהלותו של יו"ר הדירקטוריון.

יתרה מכך, השר מייחס ליו"ר הדירקטוריון ולחברה פגיעה בלקוחות פרטיים לטובת לקוחות עסקיים. אלא שבפועל, החברה יזמה (בתיאום עם שר התקשורת הקודם ומנכ"לית משרדו) הנחה קבועה של 50% למקבלי קצבאות זקנה, אבטלה ונכות עבור שירותי בנק הדואר. **כפועל יוצא מכך, ובניגוד מוחלט לטענת השר, רוב מקבלי הקצבאות משלמים כיום כ-50% מהעמלות משלמים לקוחות פרטיים, והעמלות נמוכות יותר (ולמצער זהות) לעמלות ששילמו מקבלי הקצבאות בעבר עבור שירותי בנק הדואר.** מדובר בהנחה ייחודית, שלא ניתנת בכל גוף פיננסי אחר במדינה, מתוך שאיפה של החברה לסייע לאוכלוסיות הנזקקות ביותר בחברה הישראלית.

קבלת היתר שליטה בחברת הדואר סוכנות לביטוח

השר טען במכתבו כי: "על אף שביום 28 במרץ 2022, דירקטוריון החברה אישר שיו"ר החברה יהיה מורשה חתימה לשם ביצוע מטעם החברה לקבלת אישור הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון להיתר שליטה בחברת הדואר סוכנות לביטוח למיטב ידיעתי טרם התקבל אישור כאמור".

גם טענה זו היא שגויה ומנוגדת לעובדות. מאז שיו"ר הדירקטוריון נכנס לתפקידו, הוא פעל מול הממונה על שוק ההון והביטוח כדי לקבל היתר שליטה בחברת הדואר סוכנות לביטוח. בחודש אפריל 2022, כחודש וחצי לאחר כניסתו של היו"ר לתפקיד, ולאחר למעלה משנה וחצי בה ניסה הדואר לקבל את האישור ללא הצלחה, קיבל הדואר את היתר השליטה וכן רישיון מותנה לפעול כסוכנות לביטוח.

בהתאם, הוחלט על התחלת פעילות סוכנות הביטוח במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2023. במסגרת פעילותה של סוכנות הביטוח, החברה תמכור פוליסות ביטוח נסיעות לחו"ל לרוכשי מט"ח בבנק הדואר ופוליסות רכב ללקוחות המבצעים בדואר העברת בעלות על הרכב. מודל הפעילות, שגובש בתיאום עם רשות שוק ההון, יהיה "מודל הסוכן האובייקטיבי" אשר יבטיח את התועלת המקסימלית ללקוחות שיבחרו לפעול באמצעות הדואר.

התנהלות מול גורמי מקצוע בכירים במשרד התקשורת

באופן תמוה, השר הוסיף במכתבו טענה כלהלן: "אני ער להשתלחויות שלך ושל גורמים מטעמך בגורמי מקצוע בכירים במשרד ועל כך אף הוער לך על ידי מנכ"ל משרד האוצר דאז, מר רם בלינקוב".

לא ברור מה מקומה של טענה זו במכתב השימוע, ועל אחת כמה וכמה בהינתן שהיא מנוסחת בצורה עמומה. מסתבר כי בהיעדר טענות מהותיות לגבי תפקודו של יו"ר הדירקטוריון והישגי החברה, השר בחר לטעון טענות עמומות במישור האישי.

הדמות היחידה שהוזכרה על ידי השר בהקשר זה, הוא מר רם בלינקוב, שכיהן כאמור כמנכ"ל משרד האוצר בעת ניהול המשא ומתן בין הדואר למדינה על הסכמי ההבראה. בתצהירו המצורף לתגובה, מר בלינקוב התייחס גם לטענה זו והבהיר כי היא אינה נכונה כלל. לדבריו:

"מדובר בטענה מגמתית ומטעה שבוודאי אין לה מקום במסגרת הזמנה לשימוע וניסיון הדחה של יו"ר דירקטוריון חברה ממשלתית. הערתי זו ניתנה במהלך משא ומתן על הסכמי ההבראה אותו ניהלתי מול יו"ר הדירקטוריון. תהליכי משא ומתן מתאפיינים במורכבויות ובהפעלת לחצים הדדית, ועל רקע זה נאמרה גם ההערה מצידו. אדגיש כי לא הייתי עד להתנהגות בלתי ראויה של יו"ר הדירקטוריון, בוודאי לא באופן שיכול לשמש עילה להדחתו מתפקידו".

הנה כי כן, אפילו כאשר הנימוקים במכתבו של השר גולשים לטענות לא ענייניות על גבול הרכילות, מתברר כי מדובר בטענות מנותקות מהמציאות, ויש בכך כדי להעיד באופן סופי על מהותו של מכתב השימוע ועל טיב הנימוקים המפורטים בו.

הליך ההדחה של יו"ר הדירקטוריון אינו חוקי ומכתב השימוע חסר תקופ

הליך ההדחה של יו"ר דירקטוריון הדואר אינו חוקי מתחילתו ועד סופו, ולכן גם למכתב השימוע אין תקופ חוקי כלשהו:

הליך ההדחה נעשה בחוסר סמכות. על פי הוראת סעיף 22(א)(6) לחוק החברות הממשלתיות, דירקטור בחברה ממשלתית יועבר מכהונתו, אם שר התקשורת ושר האוצר (ובענייננו השר לשיתוף פעולה אזורי שקיבל את סמכויותיו של שר האוצר), לאחר שהתייעצו עם רשות החברות הממשלתיות, ראו שהדירקטור אינו ממלא את תפקידו כראוי. סעיף זה אינו מקנה לשרים את הסמכות להעביר את יו"ר הדירקטוריון מכהונתו (אליה התמנה בהתאם להוראת סעיף 24 לחוק), וממילא גם תנאי הסעיף אינם מתקיימים.

ההחלטה להדיח את יו"ר הדירקטוריון לא התקבלה על ידי השרים. ההחלטה התקבלה על ידי שר התקשורת בלבד (לכל המאוחר בחודש מרץ 2023), והשר לשיתוף פעולה אזורי אימץ עמדה דומה משיקולים פוליטיים דומים. סמכויותיו של השר לשיתוף פעולה אזורי הועברו אליו (לאחר ששר התקשורת כבר החליט להדיח את יו"ר הדירקטוריון) מידי שר האוצר, שהתנגד, כמו כל יתר גורמי המקצוע, להדחה הפוליטית של יו"ר הדירקטוריון. גם בשלב זה, השר לשיתוף פעולה אזורי מעולם לא פנה לחברה או להנהלת החברה כדי לקבל נתונים כלשהם, כך שבוודאי אין בידו אפילו תשתית עובדתית מינימלית לצורך קבלת ההחלטה. המשמעות היא שהשר לשיתוף פעולה אזורי כלל לא בחן את הנושא, לא קיבל החלטה עניינית ולא הפעיל שיקול דעת עצמאי, אלא הצטרף כ"חותמת גומי" להחלטה פוליטית, שגויה ונטולת בסיס עובדתי ומקצועי שקיבל שר התקשורת.

גם חובת ההיוועצות הסטטוטורית עם רשות החברות הממשלתיות הופרה באופן בוטה. הפניה לרשות נעשתה רק בחודש יוני 2023, למרות שהחלטה להדיח את יו"ר הדירקטוריון התקבלה על ידי שר התקשורת כבר בחודש מרץ 2023. מדובר אם כן בפניה שנעשתה למראית עין בלבד, לאחר שהשר כבר קיבל החלטה, הודיע אותה ליו"ר הדירקטוריון ואף הצהיר עליה בתקשורת פעמים רבות. לגוף העניין, ועל אף לחצים פוליטיים בלתי חוקיים מצידו של השר לשיתוף פעולה אזורי, הרשות הביעה התנגדות נחרצת לניסיון הדחה. הרשות הדגישה שלא זו בלבד שאין אפילו אינדיקציה כלשהי לכך שיו"ר הדירקטוריון "אינו ממלא תפקידו כראוי", ההפך הוא הנכון: יו"ר הדירקטוריון ממלא את תפקידו "בהצלחה רבה ולשביעות רצון הרשות".

ההדחה לוקה גם בחוסר סבירות קיצונית. השר החליט להדיח את יו"ר הדירקטוריון בנקודת הזמן הקריטית והרגישה ביותר לעתיד החברה, ערב הליך הפרטה, ולאחר שהחברה הצליחה במאמץ רב לשפר את מצבה ומסתמנת הזדמנות יציאה מתקופה ארוכה של משבר תפעולי ופיננסי. כפי שהבהירו כלל גורמי המקצוע, לרבות בכירים במשרדי הממשלה, הדחת היו"ר בעת הזו תקטע את התהליכים החיוביים ותדרדר את מצבה של החברה. למעשה, הליך ההדחה כבר פוגע בחברה ובאינטרס הציבורי באופן חמור.

לנוכח אי החוקיות המובהקת בהליך ההדחה, פנה הדואר גם ליועצת המשפטית לממשלה במכתב מיום 19 ביוני 2023. במענה מיום 26 ביוני 2023, השיבה עו"ד רוני טלמור, ראש אשכול תאגידים ושוק ההון במחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט כלכלי), כי אכן: "לא מוכר לנו תקדים להעברה מכהונה של דירקטור או יו"ר דירקטוריון באמצעות סמכות זו, וממילא יש להפעיל סמכות זו באופן זהיר ועל בסיס תשתית עובדתית ונימוקים כבדי משקל, וכן תוך מתן משקל להתייעצות משמעותית עם רשות החברות הממשלתיות, שחוות דעתה משקפת את עמדתה כגורם המקצועי האמון על החברות הממשלתיות".